

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ВІДДІЛ НАУКОВОГО І ПРИКЛАДНОГО БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА

Створення
інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства,
книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній
та електронній формах
в освітянських бібліотеках
(методичні рекомендації)

Київ 2013

Упорядник	<i>Рубан А. І.,</i> наук. співроб.	ДНПБ	України
	ім. В. О. Сухомлинського		
Науковий консультант, науковий редактор	<i>Рогова П. І.,</i> канд. іст. наук, старш. наук. співроб., директор ДНПБ України	ім. В. О. Сухомлинського	
Відповідальний за випуск	<i>Хемчян І. І.,</i> зав. відділу	ДНПБ	України
	ім. В. О. Сухомлинського		
Літературний редактор	<i>Петік Ю. В.,</i> зав. відділу	ДНПБ	України
	ім. В. О. Сухомлинського		

Створення інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній та електронній формах в освітянських бібліотеках : (метод. рек.) / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. А. І. Рубан ; наук. консультант, наук. ред. П. І. Рогова ; відп. за вип. І. І. Хемчян]. – Київ, 2013. – 51 с.

Методичні рекомендації підготовлено з метою надання допомоги фахівцям книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України у визначенні основних принципів, критеріїв, напрямів формування інформаційного ресурсу з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, у розкритті способів і засобів інформування користувачів про нього, особливостей формування фонду електронних ресурсів і кооперативної діяльності освітянських книгозбірень щодо організації повноцінного інформаційного ресурсу з названої тематики.

Зміст

Скорочення.....	4
Від упорядника.....	5
1. Основні принципи й критерії формування інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.....	8
2. Система комплектування бібліотечних фондів виданнями з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.....	10
3. Основні підходи до визначення обсягів комплектування	12
4. Особливості формування фонду електронними ресурсами.....	16
5. Розкриття змісту інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.....	20
6. Кооперативна діяльність освітянських бібліотек України з формування інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності	21
Рекомендації.....	24
Додаток 1. Положення про фонд кабінету бібліотекознавства відділу наукового і прикладного бібліотекознавства Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.....	26
Додаток 2. Анкета для дослідження інформаційних потреб користувачів з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності на базі фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.....	31
Додаток 3. Періодичні та продовжувані видання з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.....	37
Додаток 4. Вітчизняні та зарубіжні бібліографічні й реферативні бази даних з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності у вільному доступі.....	42
Додаток 5. Повнотекстові ресурси з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності у вільному доступі.....	45
Література.....	48

Скорочення

АБІС – автоматизована бібліотечно-інформаційна система

ББК – Бібліотечно-бібліографічна класифікація

БД – база даних

БЗ – бібліографічний запис

БР – бібліотечно-інформаційний ресурс

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ВРІ – вибіркоче розповсюдження інформації

ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського

ДП – державне підприємство

ДПА – довідково-пошуковий апарат

ДСТУ – Державний стандарт України

ЕБ – електронна бібліотека

ЕДД – електронна доставка документів

ЕК – електронний каталог

ЕР – електронні ресурси

ІР – інформаційний ресурс

ІРБ – інформаційні ресурси з питань бібліотекознавства

КБ – кабінет бібліотекознавства

МБА – міжбібліотечний абонемент

МОН України – Міністерство освіти і науки України

НАПН України – Національна академія педагогічних наук України

НВП – науково-виробниче підприємство

НПБ України – Національна парламентська бібліотека України

ОФ – оновлюваність фонду

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ТТПК – тематико-типологічний план комплектування

УДК – Універсальна десяткова класифікація

УРЖ – Український реферативний журнал

ХДНБ України ім. В. Г. Короленка – Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Г. Короленка

Від упорядника

Освітнянські бібліотеки – важлива складова інформаційного ресурсу країни. Вони відіграють важливу роль у науково-інформаційному забезпеченні інноваційного розвитку культури й освіти суспільства. Завдання, що стоять перед національною освітою сьогодні, зумовлюють їхню трансформацію в бібліотечно-інформаційні центри, які не тільки збирають, зберігають і розповсюджують інформацію, а й сприяють підвищенню фахової майстерності бібліотекарів. Усе це потребує змін у формуванні інформаційних ресурсів книгозбірень, наданні доступу до них, технічному оснащенні, професійній свідомості бібліотечних працівників.

Неодмінною умовою самоосвіти фахівців є їхнє професійне читання. Проте сучасна інформаційна ситуація в нашій країні характеризується зменшенням комплектування фондів бібліотек виданнями з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності через об'єктивні й суб'єктивні причини. Так, кількість надходжень продукції названої тематики до фондів книгозбірень мережі освітнянських бібліотек МОН України та НАПН України 2011 і 2012 рр. становила по 0,66% від загальної кількості отриманої літератури (2155 та 2262 прим. відповідно). Отже, освітнянські бібліотеки мають приділяти більшу увагу комплектуванню фондів актуальними бібліотекознавчими виданнями, які сприятимуть самоосвіті й підвищенню професійної компетенції їхніх працівників.

Для забезпечення інформаційних потреб фахівців у бібліотекознавчих виданнях провідні книгозбірні України та світу, які виконують функції науково-методичних центрів, створюють у своїй структурі кабінети бібліотекознавства, сектори організації професійної самоосвіти, спеціалізовані відділи й читальні зали бібліотекознавчої літератури, де формують фонд документів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності. Окремі аспекти діяльності таких підрозділів висвітлено в працях В. Корнієнко [11], С. Масловської [15–18], С. Косяк [12] (організація роботи читального залу бібліотекознавчої літератури Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського й інформаційне забезпечення бібліотечних фахівців), Г. Богданова та О. Білозерської [1], О. Трубайчук [32] (інформаційні потреби користувачів Ресурсного центру для бібліотекарів (нині – сектору організації професійної самоосвіти) Національної парламентської бібліотеки України), Н. Капустіної [7] (історія створення відділу бібліотекознавства Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка), А. Рубан [23–24] (фонди кабінету бібліотекознавства Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) й інформаційні потреби його користувачів), Л. Хайцевої [33–35] (історія, фонди, інформаційні

запити та особливості обслуговування у Відділі літератури з бібліотекознавства, бібліографознавства й книгознавства Російської державної бібліотеки), М. Бокан [2] (організація роботи кабінету бібліотекознавства Бібліотеки Російської академії наук), Г. Такніашвілі [28] (історія створення кабінету бібліотекознавства Грузії, який згодом отримав назву науково-методичного відділу бібліотекознавства) та ін. Отже, бачимо, що здебільшого публікації присвячено історії, особливостям фондів і вивченню інформаційних потреб користувачів у бібліотекознавчій літературі. Але праць, в котрих висвітлено питання щодо формування таких ресурсів, майже немає.

1999 р. у структурі науково-методичного відділу ДНПБ України було створено кабінет бібліотекознавства, який здійснює диференційоване бібліотечно-бібліографічне обслуговування й оперативне інформаційне забезпечення працівників бібліотек загальноосвітніх, професійно-технічних і позашкільних закладів освіти; вищих навчальних закладів педагогічного й інженерно-педагогічного профілів; інститутів післядипломної педагогічної освіти; наукових установ НАПН України, а також інших категорій користувачів – науковців, молодих спеціалістів, аспірантів, студентів тощо.

Усвідомлюючи важливість поставлених перед освітянськими книгозбірнями завдань, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України приділяє велику увагу питанню підвищення кваліфікації бібліотечних працівників. Відповідно до завдань фундаментального наукового дослідження 2011–2013 рр. „Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського” (науковий керівник – канд. іст. наук, директор бібліотеки П. І. Рогова), проводиться багатоаспектна робота зі створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на базі книгозбірні як у традиційній, так й електронній формах. У контексті напряму „Визначення напрямів і методів створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського” відділом наукового та прикладного бібліотекознавства підготовлено методичні рекомендації щодо формування освітянськими бібліотеками інформаційного ресурсу з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній та електронній формах. Ці науки тісно пов’язані між собою предметом дослідження (документи незалежно від їхньої тематики й носіїв інформації) і спільними функціями: інформаційною, соціальною, культурною, когнітивною, комунікативною та ін.

Мета – надання методичної допомоги бібліотечним працівникам із питань формування інформаційного ресурсу з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній та електронній формах і для здійснення кооперативної роботи провідними освітянськими книгозбірнями.

Об'єкт – інформаційний ресурс із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній та електронній формах.

Предмет – теоретико-методичні засади створення інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в традиційній та електронній формах в освітянських бібліотеках МОН України та НАПН України.

Завдання:

- визначити основні принципи, критерії, обсяги, напрями формування інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності;
- охарактеризувати особливості формування фонду електронних ресурсів і розкриття змісту інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності;
- розкрити мету та завдання кооперативної діяльності освітянських бібліотек щодо формування повноцінного інформаційного ресурсу з названої тематики.

Реалізація методичних рекомендацій сприятиме створенню нових можливостей для формування, пошуку й використання інформаційних ресурсів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності, наданню вільного результативного доступу до них користувачам незалежно від статусу й місця їхнього перебування, скороченню строків і підвищенню ефективності запровадження технологічних інновацій, підвищенню кваліфікації співробітників книгозбірень й інноваційному розвитку бібліотек освітянської мережі.

1. Основні принципи й критерії формування інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Оскільки об'єктом методичних рекомендацій є інформаційний ресурс із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, звернемося до визначень.

Інформаційні ресурси (ІР) – систематизоване зібрання документів, зафіксованих на паперових чи інших носіях інформації [6, с. 98].

До складу ІР входять:

- опубліковані та неопубліковані первинні документи на паперових й електронних носіях (книги, періодичні видання, нотні та образотворчі видання, дисертації тощо);
- вторинна продукція на паперових й електронних носіях (бібліографічна, реферативна та аналітична);
- фактографічні, повнотекстові й бібліографічні БД;
- он-лайн послуги;
- комп'ютерні мережі зв'язку та програмні засоби, що забезпечують створення інформаційних систем і розвиток телекомунікаційних мереж [22, с. 7].

Бібліотечно-інформаційний ресурс (БІР) – організована сукупність джерел інформації й інформаційних послуг, які на певних умовах надаються користувачам.

Джерелами інформації є:

- власний бібліотечний фонд документів на традиційних та електронних носіях;
- документні фонди інших бібліотек й інформаційних центрів, доступ до яких забезпечується на корпоративних та інших засадах за допомогою електронної доставки документів, МБА й книгообміну;
- джерела інформації, що належать інформаційним центрам або іншим бібліотекам і надаються на орендних чи інших умовах (бази даних, електронні бібліотеки, журнали тощо);
- інформація з вільним доступом в Інтернет [10, с. 9].

Бібліотекознавство – наукова дисципліна, що вивчає теорію, історію, методологію, технологію, методику й організацію бібліотечної справи [6, с. 27].

Бібліографознавство – наукова дисципліна, що вивчає теорію, історію, методологію, технологію, методику, організацію бібліографії [6, с. 25].

Інформатика; інформацієзнавство; інформаційна наука – галузь знання, що досліджує функції, структуру та розповсюдження інформації, а також керівництво інформаційними системами [6, с. 92].

Науково-інформаційна діяльність (НІД) – сукупність дій, спрямованих на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави у науково-технічній інформації, що полягає в її збиранні, аналітично-синтетичній обробці, фіксації, зберіганні, пошуку і поширенні [6, с. 138].

Книгознавство – комплексна наука (або комплекс наук) про книгу й книжкову справу [19, с. 495–498].

Документознавство – наука про документ і документно-комунікаційну діяльність, що вивчає закономірності створення та функціонування документів, розробляє принципи побудови документно-комунікаційних систем і методи їхньої діяльності [36, с. 64].

Формування інформаційних ресурсів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності (далі – ІРБ) здійснюється на основі таких принципів:

науковості – поповнення бібліотечного фонду документами, які містять достовірну інформацію наукової, виробничої, практичної цінності. Комплектатор має бути обізнаним із змінами, новаціями, тенденціями розвитку бібліотечної справи;

селективності – визначення доцільності придбання нових і зберігання документів, які вже існують у фонді;

профілювання – залежність комплектування від виду бібліотеки, завдань, які вона вирішує, інформаційних потреб користувачів та співробітників, їхнього професійного рівня;

пропорційності – визначення співвідношення частин фонду: бібліотекознавство – бібліографознавство – книгознавство – документознавство – інформаційна діяльність, а також їхньої кількості до фонду загалом, відповідності кожної з частин завданням, що стоять перед книгозбірнею в цілому й кожним структурним підрозділом зокрема;

систематичності – планомірне, регулярне та оперативне поповнення інформаційного ресурсу;

плановості – обґрунтоване визначення змісту, профілю, обсягів, джерел і термінів комплектування.

Під час формування ІРБ застосовують такі критерії:

– тематичний діапазон ІРБ: перелік дисциплін, тем, які відповідають завданням конкретної бібліотеки й потребам її користувачів;

– видовий аспект комплектування ІРБ: книги, брошури, автореферати дисертацій, наочні посібники, електронні видання (локальні, мережеві та комбінованого використання), аудіовізуальні матеріали, мультимедійні програми, рукописні документи, репродуковані,

періодичні й продовжувані видання (перелік періодичних і продовжуваних видань України та світу з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності з посиланням на їхні веб-сторінки див. у додатку 3);

– типологічний аспект фонду: перелік типів видань, якими комплектують фонд із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності (офіційні, наукові, науково-популярні, довідкові, навчальні, навчально-методичні, нормативно-технічні, інформаційно-бібліографічні, рекламні);

– мовний діапазон комплектування: документи українською й іноземними мовами;

– географічний діапазон ІРБ: видання України, зокрема місцеві, та інших країн світу;

– хронологічна глибина фонду визначається часом зберігання документів із моменту їхнього виходу в світ;

– споживча орієнтація фонду, яка передбачає виявлення основних груп користувачів ІРБ.

2. Система комплектування бібліотечних фондів виданнями з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Комплектування бібліотечного фонду складається з процесів виявлення, відбору та придбання для фонду видань, які відповідають цілям і завданням книгозбірні, стратегічним планам й інформаційним потребам користувачів.

Головним документом, що визначає основні принципи, напрями та стратегію комплектування фонду, а також сукупність змістових і формальних ознак документів, що підлягають зберігання в бібліотеці, є Тематико-типологічний план комплектування (ТТПК), який затверджується керівником книгозбірні.

За своєю суттю ТТПК – структурна модель фонду бібліотеки. Він надає уявлення про тематичне наповнення бібліотечного фонду документами, його хронологічні межі, екземплярність, мовний склад видань. План, розроблений у вигляді таблиці, окрім інших, має містити тематичні рубрики з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, сформовані за схемами УДК або ББК із визначеним ступенем повноти комплектування для кожного з типів документів. Видання з названих питань у книгозбірнях мережі освітянських бібліотек повинні комплектуватися здебільшого з довідковою повнотою.

ТТПК дає змогу приймати правильні рішення під час формування, докомплектування фонду, а також під час вилучення з нього непрофільної, зношеної та дублетної літератури.

Відбираючи видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності в процесі комплектування фонду, потрібно враховувати:

- ступінь їхньої відповідності ТТПК, завданням бібліотеки й інформаційним потребам її фахівців, а також користувачів – науковців, аспірантів, бібліотекарів інших книгозбірень, методистів, студентів, учнів;
- наукову, історичну цінність видання, його практичну значущість;
- ступінь новизни документів відносно тих, що вже знаходяться в фонді;
- інформаційну й професійну цінність (класика бібліотечної справи, відомий автор, популярне видавництво тощо);
- актуальність документа, тобто виявлений або передбачуваний читацький попит;
- ціну видання.

Необхідно також брати до уваги обсяги коштів, що виділяються, і технічні можливості бібліотеки.

Комплектування документних ресурсів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності в книгозбірнях мережі здійснюється за допомогою надходжень друкованої продукції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, шляхом закупівлі документів у книжкових магазинах, книговидавничих і книгорозповсюджувальних організаціях, за допомогою передплати періодичних видань, отримання дарунків від різних установ та приватних осіб, книгообміну й одержання документів з обмінно-резервних фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та інших бібліотек країни.

Джерелами інформації для відбору видань у фонди є універсальні, тематичні й галузеві каталоги (напр., видавництв „Либерея-Бибинформ” (Москва), „Профессия” (Санкт-Петербург); Російської шкільної бібліотечної асоціації), каталоги фірм, товариств, організацій, підприємств та агенств із розповсюдження періодичних видань (фірма „Періодика”, НВП „Ідея”, ДП „Преса”, передплатне агентство „Укрінформнаука”, ТОВ „Кондор-Видавництво” та ін.), бібліографічні посібники (видавничий бібліографічний покажчик „Нові видання України” та Літописи Книжкової палати України імені Івана Федорова, бібліографічний покажчик Національної парламентської бібліотеки України „Бібліотекознавство і бібліографія України”, що виходить із 1971 р. двічі на рік, науково-допоміжні бібліографічні покажчики „Бібліотечна справа і бібліотекознавство України” й „Бібліографознавство України”, які раз на 5 років видають НПБ України й ХДНБ України ім. В. Г. Короленка, „Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства” – видання ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, що друкується кожні 5 років, УРЖ „Джерело. Серія 3. Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво” та ін.), рекламна інформація, списки літератури, які надають видавництва, передплатні

агентства й книготорговельні організації, зокрема за допомогою преси та через Інтернет, інформаційні бібліографічні списки й бази даних документів обмінних фондів бібліотек, електронні бібліографічні бази даних.

Види комплектування.

У чинному в Україні ДСТУ 2394-94 „Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення” [9] подано такі три основні види комплектування: поточне, докомплектування та ретроспективне.

– поточне – передбачає поповнення фонду виданнями, які щойно вийшли;

– докомплектування – різновид поточного комплектування, який полягає у відборі та поповненні фонду документами, відсутніми в бібліотеці або наявними в недостатній кількості (Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського підготовлено методичні рекомендації з докомплектування фондів бібліотек освітянської мережі МОН України та НАПН України [4]);

– ретроспективне – придбання літератури минулих років випуску, якої не вистачає в фонді.

Із метою виявлення інформаційних потреб користувачів у ІРБ бібліотекам рекомендовано проводити заходи, спрямовані на вивчення читацького попиту:

– аналіз читацьких і книжкових формулярів (обертаність книжок), листків читацьких вимог;

– аналіз зошитів незадоволеного попиту користувачів;

– аналіз матеріалів довідково-бібліографічної роботи (зошит довідок);

– аналіз відгуків користувачів;

– анкетування, інтерв'ювання, спостереження (у додатку 2 подано анкету для дослідження інформаційних потреб із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності користувачів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського);

– аналіз матеріалів бібліотечної статистики;

– вивчення рейтингу популярності видавничої продукції.

Облік та аналітико-синтетичне опрацювання ІРБ проводять за загальними правилами, характерними для документів різних типів і видів.

3. Основні підходи до визначення обсягів комплектування

Розрахунок обсягів поповнення бібліотечних фондів може відбуватися з урахуванням кількох методичних підходів, що дає змогу здійснювати політику формування фонду з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, беручи до уваги місцеві та фінансові умови.

Для визначення оптимального розміру комплектування (без урахування докомплектування) можна послуговуватися методикою Російської національної бібліотеки [31]. Він базується на показнику книговидачі з фонду. Число книговидач – це показник реального використання бібліотечного фонду або його частини, їхньої активності. Під час розрахунку беруть до уваги той факт, що інформаційні потреби знаходять своє більш чи менш повне відображення в зверненні до фондів, їхньому використанні. Чим більше навантаження на фонд, тим вищим є рівень його фізичного зношення, і тим скоріше він потребує оновлення. Як наслідок, гостріше відчуває необхідність у фінансуванні та бібліотека, в якій показники використання фондів вищі. Зазначений метод може бути застосований під час розрахунку нормативів оновлення фонду й для спеціальних книгозбірень. Суть методики полягає у визначенні оптимальних розмірів поточного комплектування на рік без урахування докомплектування. Цей показник становить 3,8 % від прогнозованих розмірів книговидачі. Наприклад, якщо книговидача документів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності становить 1000 прим., то оптимальний розмір комплектування обчислюватиметься так: $1000 \cdot 3,8 : 100 = 38$ прим.

Індикаторами оптимального обсягу й складу будь-якого фонду, а також його ефективного комплектування є такі показники:

– *Оновлюваність*. Оновлюваність фонду (ОФ) за певний період відображає відношення обсягу надходжень до обсягу фонду на кінець досліджуваного періоду. Показник ОФ визначається за формулою $ОФ = Н : Ф(к) \cdot 100\%$,

де Н – обсяг надходжень за період, що аналізується;

Ф_(к) – обсяг фонду на кінець досліджуваного періоду.

– *Укомплектованість*. Фонд можна вважати укомплектованим оптимально й за складом, і за величиною, якщо ним задовольняється близько 75 % від загальної кількості читацьких запитів.

– *Читаність* – це співвідношення обсягу видачі й кількості читачів за рік. Середній показник читаності становить 21,5–24,0 [21, с. 31]. Нижчі дані свідчать про те, що фонд загалом не задовольняє потреби читачів, хоча це явище може бути викликане й іншими причинами, визначити які можна шляхом аналізу статистичної звітності.

– *Обертаність*. Показник інтенсивності використання фонду. Це співвідношення кількості видач за рік і загального обсягу видань із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності. Можна також проводити аналіз за окремими тематичними напрямками, за новими надходженнями: за рік, за останні 3 роки, 5 років. Оптимальний показник обертаності – у діапазоні 2–3 [21, с. 31]. Обертаність нижче нижньої межі (2) свідчить про недостатність використання фонду, що може

бути пов'язано з відсутністю інформації про книги, низькою якістю комплектування й вивчення фонду, несистематичним вторинним відбором і вилученням документів із фонду.

Найбільш наочно ступінь відповідності галузевих, тематичних відділів фонду виражається такими коефіцієнтами:

– *коефіцієнт укомплектованості*: $K_{ук} = \frac{\Phi_{від}}{\Phi} \cdot 100$, де $K_{ук}$ – коефіцієнт укомплектованості, $\Phi_{від}$ – величина фонду конкретного відділу, Φ – загальна величина фонду;

– *коефіцієнт використання*: $K_{вк} = \frac{В_{від}}{В} \cdot 100$, де $K_{вк}$ – коефіцієнт використання, $В_{від}$ – книговидача з фонду конкретного відділу, $В$ – загальна книговидача;

– *коефіцієнт відповідності*: $K_{відп} = \frac{K_{вк}}{K_{ук}}$ або $K_{відп} = \frac{В\%}{\Phi\%}$ (книговидача : фонд), де $K_{відп}$ – коефіцієнт відповідності, $K_{вк}$ – коефіцієнт використання, $K_{ук}$ – коефіцієнт укомплектованості [21, с. 33].

$K_{відп}$ розраховується за галузевими відділами й відповідні показники вносяться до таблиці (табл. 1).

Таблиця 1

Показники коефіцієнта відповідності

Відділи фонду	Значення $K_{відп}$.	Висновок про використання
02. Бібліотечна справа. Бібліотекознавство	0,9*	Активно використовується

Такими, що активно використовуються, вважають ті відділи, $K_{відп}$ яких коливається від 0,8 до 1,3; відділи, що пасивно використовуються – при $K_{відп}$ нижчому за 0,8; наактивні – $K_{відп}$ яких вищий 1,3 [21, с. 34; 26, с. 66]. Якщо показники відповідності занижкі, подаються рекомендації для покращення комплектування.

Особливо вивчають відділи, що пасивно використовуються. Під час такого дослідження виявляють причини утворення пасивної частини фонду. Для цього документи детально переглядають безпосередньо біля полиць, аналізують книжкові формуляри, де зареєстровано кожну видачу видання (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз відділу, що пасивно використовується

Назва відділу	Всього видань за каталогом	Переглянуто видань біля полиць	Із них видавалися				
			Жодного разу	1–2 рази	3–5 разів	6–10 разів	Понад 10 разів
002. Друк у цілому.	60	40	10	12	10	8	–

* Цифри тут і далі наведено для прикладу.

Документація. Книги. Авторство							
-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Розподіл одиниць зберігання за кількістю їхньої видачі дає змогу диференціювати фонд відділу на активну його частину (книги видавалися 6–10 разів), наактивну (більше 10 разів), частину, що мало використовується (3–5 разів) і пасивну (0–2 рази). Доцільно не обмежуватися простим підрахунком видач, а встановити показник обертаності кожного окремого документа, поділивши кількість його видач на термін знаходження в фонді (у роках). Як експертів для вивчення пасивної частини галузевого фонду залучають усіх співробітників бібліотеки й користувачів-спеціалістів цієї галузі знань (бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство, документознавство та інформаційна діяльність). Результати колективної експертизи вносять до таблиці (табл. 3), після чого приймаються управлінські рішення з ліквідації причин утворення пасивної частини фонду.

Таблиця 3

Аналіз причин невикористання фонду

Назва відділу	Пасивна частина	Причини невикористання							
		Незаслужено забуті	Непрофільні	Дублети	Застарілі за змістом	Зношені	Недоліки викладення; незадовільне поліграфічне виконання	Документ вузького попиту	Видання, що не викликали інтересу читачів
01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги.	22	8	4	2	6	–	1	1	–

Стандартизовані управлінські рішення з ліквідації причин утворення пасивної частини фонду подано в таблиці 4.

Таблиця 4

Стандартизовані управлінські рішення з ліквідації причин утворення пасивної частини фонду

Перелік причин утворення пасивної частини фонду	Обставини, що викликають утворення пасивної частини фонду	Управлінські рішення
Незаслужено забуті	Недостатня пропаганда видань, недостатня інформаційна робота, слабка організація ВРІ, недостатнє знання фонду, плинність кадрів, низький професійний рівень працівників.	Посилена пропаганда виявлених незаслужено забутих видань (на виставках, оглядах, індивідуальних консультаціях тощо). Організація вивчення фонду бібліотекарями, постійні

		бібліографічні огляди для працівників бібліотеки.
Застарілі за змістом	Несвоєчасне виявлення та вилучення цієї літератури з фонду, нерегулярність проведення списання цих видань, погано організоване вивчення фонду.	Регулярне вивчення фонду, оцінка його фахівцями-галузевиками, своєчасність вилучення видань.
Непрофільні	Погане знання профілю фонду, складу читачів та їхніх потреб, помилкове засилання незамовлених видань.	Вивчення профілю фонду, потреб читачів, повернення незамовлених видань.
Зношені	Підвищений попит на видання, погана палітурка, недбале поводження з книгами.	Термінове опрацювання, реставрація видань. Якщо видання не підлягає опрацюванню, то списується. Організація комплексу заходів з пропаганди дбайливого ставлення до книги. Докомплектування.
Дублетні	Недоліки поточного комплектування, неправильне визначення екземплярності під час попереднього замовлення.	Посилення пропаганди цих видань. У разі значної дублетності – передача частини видань в інші бібліотеки. Науково обґрунтоване визначення екземплярності в попередньому замовленні.
Вузького попиту	Незначне число читачів цього видання, недоліки попереднього замовлення.	Передача видань на інший рівень зберігання [26, с. 66–68].

Додаткові показники, які застосовують для аналізу стану й розвитку бібліотечного фонду:

- рівень задоволення користувачів бібліотечно-інформаційним обслуговуванням;
- оперативність комплектування;
- оперативність аналітико-синтетичного опрацювання документів;
- експертні оцінки відповідності діяльності бібліотеки загальноприйнятим стандартам.

4. Особливості формування фонду електронними ресурсами

Електронні ресурси (ЕР) із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності є частиною інформаційного ресурсу бібліотеки.

Мета створення фонду ЕР – збирання, зберігання й забезпечення загальнодоступності значущої інформації з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності в електронній формі.

Під час формування фонду ЕР необхідно враховувати наступні **фактори**:

- доступність цифрових ресурсів, зокрема порівняно з друкованими документами;
- можливість додаткових фінансових витрат на забезпечення збереження великих масивів цифрових ресурсів і періодичного переведення їх у нові формати у зв'язку зі зміною технологій;
- забезпеченість кадрами, що вміють працювати з електронними ресурсами, зокрема спеціалістами з комп'ютерної техніки;
- особливості законодавства в галузі авторського та суміжних прав, яке застосовується до цифрових ресурсів;
- специфіку процесів придбання й використання електронних ресурсів віддаленого доступу.

Залежно від режиму доступу ЕР поділяють на ресурси локального доступу (з інформацією, зафіксованою на переносному електронному носіїві, що призначений для персонального використання на комп'ютері) та віддаленого доступу (з інформацією на вінчестері чи інших запам'ятовувальних пристроях або ж розміщеною в інформаційних мережах, наприклад в Інтернеті).

Електронні ресурси, доступні через мережу Інтернет, часто організовують в електронні бібліотеки. Інформаційне наповнення електронних бібліотек може бути цифровим аналогом друкованих документів (електронні наукові монографії, підручники, журнали, дисертації, енциклопедії) і/або містити електронні дані, бізнес-інформацію, результати наукових експериментів тощо.

Найбільш поширені види ЕР:

- електронні журнали;
- електронні книги;
- реферативно-бібліографічні бази даних;
- бази даних дисертацій;
- довідкові бази даних (біографії, словники, енциклопедії тощо);
- бази даних статистичної й числової інформації;
- електронні зображення;
- електронні аудіовізуальні ресурси [8, с. 9]

Формати файлів електронних документів: HTML, XML, PDF, TIFF, TXT, RTF, DOC (в архівах ZIP, RAR, ARJ), JPEG, формати мультимедіа тощо. Для вибору формату подання даних необхідно враховувати тип інформації, способи сканування, вимоги читачів (у разі замовлення

копії через службу електронної доставки документів), а також зручність подання інформації й подальшу роботу з нею.

У процесі формування електронних ресурсів треба брати до уваги технічні умови доступу до них, зокрема наявність у бібліотеки й користувача додаткових технічних і програмних засобів, нестандартного обладнання, високошвидкісного каналу Інтернету, а також зручність сервісів під час роботи з інформацією.

Оцінювання ресурсу відбувається до (на основі наданої постачальником статистики використання) й після його відбору. Широко практикується також оформлення пробних (тестових) доступів. У такому разі він надається безкоштовно, та є можливість одержати додаткові відомості для ухвалення рішення про необхідність придбання ресурсу.

Формування фонду ЕР складається з таких процесів: комплектування, облік, наукове опрацювання, створення ДПА, організація й зберігання електронних документів.

Існує кілька методів комплектування фонду ЕР – генерація, агрегація, обмін [3, с. 24].

До ЕР із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності власної генерації, тобто створюваних самими власниками фонду бібліотеки, належать оцифровані документи: монографії, малотиражні публікації (матеріали конференцій, збірники статей співробітників книгозбірні, бібліографічні й методичні посібники).

Агрегація документа з електронних колекцій, що вже існують і перебувають у відкритому чи ліцензованому доступі, дає можливість приєднати його до власного фонду.

Фонд ЕР може також поповнюватися за допомогою обміну з іншими організаціями. Така взаємодія в питаннях комплектування фондів ЕР забезпечує економію трудових і матеріальних ресурсів та допомагає уникнути дублювання.

Джерелами комплектування фонду ЕР є:

- отримання електронних документів від книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України й НАПН України;
- закупівля електронних документів у торговельній мережі, придбання їх в установах та організаціях, які поширюють такі видання;
- одержання електронних документів від правовласників, співробітників інших установ й організацій України та світу;
- оцифрування документів із власного фонду (у деяких випадках є можливим оцифрування друкованого видання, ще не наявного у фонді, – у разі потреби доукомплектування або за замовленням читачів бібліотеки через службу ЕДД, але з урахуванням чинного законодавства);
- доступ до електронних ресурсів, БД, зокрема передплачених, тощо.

Наукове опрацювання ЕР має здійснюватися відповідно до чинних стандартів, правил та інструкцій. Описові (бібліографічні) метадані електронного документа, представлені у форматах MARC 21, RUSMARC, UNIMARC, XML, CSV тощо, відображаються в системі каталогів і картотек книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України. Адміністративні й інші метадані можуть створюватись автоматично в процесі формування та використання фонду ЕР.

Збереження електронних ресурсів і захист інформації досягається завдяки організації апаратно-програмних процедур перезаписування, оброблення, очищення, архівування, зберігання й підтримки працездатності окремих електронних документів і системи загалом. Стабільність функціонування системи здійснюється шляхом своєчасного оновлення комп'ютерної техніки й програмного забезпечення [3, с. 35].

Із метою реалізації завдань щодо розміщення та зберігання масивів переведеної в електронний вигляд інформації доцільно організувати два сховища: архівний фонд і фонд для користування.

Компакт-диски для загального користування зберігаються згідно з чинними стандартами, правилами й інструкціями, електронні документи без матеріального носія – на серверах бібліотеки.

Важливою й найперспективнішою складовою частиною ІРБ є бібліографічні, фактографічні та повнотекстові бази даних.

База даних – сукупність взаємопов'язаних даних, організованих за певними правилами, що передбачають спільні принципи описування, зберігання та маніпулювання; сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі електронній, підбір і розташування складових якої та їх упорядкування є результатом творчої праці. Складові бази даних доступні індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів [36, с. 22].

Для знаходження певної низки публікацій із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності доцільно вести пошук у бібліографічних базах даних.

Бібліографічна база даних – база даних, у якій подано тільки бібліографічну інформацію [6, с. 22].

Бібліографічні бази даних є електронними аналогами традиційних друкованих бібліографічних видань. Бази даних, що індексують журнальні статті з великого масиву наукових журнальних публікацій, можуть мати як універсальний, так і галузевий характер. Практично всі бібліографічні бази даних поширюються на компакт-дисках. Крім того, до більшості з них забезпечується доступ через Інтернет. Оперативність оновлення інформації в

режимі on-line становить від одного тижня до двох місяців із моменту виходу у світ друкованих версій індексованих видань. Бібліографічні бази даних підтримують жорстку структуру опису індексованих документів за певними полями. Використання мови предметних рубрик, дескриптів і ключових слів забезпечує можливість потужного тематичного пошуку. Як правило, бібліографічні бази даних застосовуються для пошуку журнальних публікацій із певної теми, які вийшли в різних наукових журналах різних видавництв. Крім того, такі бази даних дуже зручні для уточнення бібліографічного опису конкретних статей; для пошуку статей одного автора, опублікованих у різних виданнях; знаходження публікацій із певної тематики за конкретний проміжок часу тощо.

Попередниками сучасних електронних бібліографічних баз даних є друковані реферативні журнали [13]. І хоча їх і сьогодні видають у традиційному паперовому варіанті (в Україні реферати з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності публікуються на сторінках УРЖ „Джерело. Серія 3. Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво” (журнал надходить до фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського)), для практичного застосування набагато зручнішими є електронні версії такої періодики. У додатку 4 цього видання наведено перелік вітчизняних і зарубіжних бібліографічних та реферативних баз даних.

Повнотекстова база даних – база даних, у якій подано повністю тексти певних документів [6, с. 167].

За допомогою Інтернету можна отримати доступ до великої кількості баз даних, однак користування більшістю з них є платним. У додатку 5 подано перелік повнотекстових баз даних, а також електронних бібліотек із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, доступ до яких вільний.

5. Розкриття змісту інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Основним засобом інформування користувачів про ІРБ є каталоги (традиційні й електронні), систематичні та тематичні картотеки статей, бази даних на дисках та on-line, бібліографічні посібники, публікації в наукових виданнях, путівники по фондах, книжкові виставки, списки нових надходжень, бібліографічні огляди тощо.

Бібліотека не завжди може зберігати конкретні документи у своєму фонді. Таким установам достатньо володіти інформацією про місцезнаходження потрібного видання та мати змогу замовити й отримати його копію.

Для отримання копій за допомогою електронної доставки документів (ЕДД) книгозбірні мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України можуть використовувати

ресурси ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, які зосереджено в її кабінеті бібліотекознавства.

Джерелами відомостей про ІРБ ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є бібліотечні карткові каталоги, систематична картотека статей, електронна бібліотека й електронний каталог (бази даних „Бібліотечна справа”, „Книги”, „Періодика”), веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (рубрики „Кабінет бібліотекознавства”, „Нові надходження до Кабінету бібліотекознавства”, „Підвищення кваліфікації та професійна самоосвіта”, „Публікації науковців”, „Бібліографічна продукція ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського”), науково-допоміжний бібліографічний покажчик книгозбірні „Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства” (із серії „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек”), публікації в пресі, книжкові виставки (тематичні та нових надходжень), бібліографічні огляди в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, реклама про ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, списки нових надходжень документів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності, які щоквартально бібліотека надсилає книгозбірням мережі.

6. Кооперативна діяльність освітянських бібліотек України з формування інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Під час формування ІРБ необхідно враховувати можливості й перспективи інформаційно-бібліотечної взаємодії: користування обмінно-резервними фондами ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського та інших бібліотек країни, використання книгообміну між книгозбірнями мережі, міжбібліотечного абонементу, електронної доставки документів (ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського розроблено „Положення про міжбібліотечний абонемент і доставку документів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського”, „Положення про електронну доставку документів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського” й інструкцію „Електронна доставка документів”).

Забезпечення процесу поповнення фонду відбувається також за допомогою обміну власними виданнями та інформаційними продуктами бібліотек мережі, такими як збірники наукових праць, бібліографічні посібники, методичні та періодичні видання, бази даних тощо. Про запланований книгозбірнями мережі випуск видань на поточний рік можна дізнатися зі „Зведеного плану науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек України та основних заходів бібліотек, спрямованих на підвищення професійної майстерності бібліотечних працівників освітянської галузі України”

(http://www.dnpb.gov.ua/methodological/Zvedeniy_plan/), який щорічно готує ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

Для задоволення інформаційних потреб користувачів книгозбірень мережі освітянських бібліотек важливим є використання колекції електронної бібліотеки ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, розміщеної на її веб-порталі (http://194.44.12.98/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=ELIBR&P21DBN=ELIBR&S21FM T=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=). Щоб отримати доступ до потрібного документа, достатньо бути зареєстрованим користувачем. Розшукування видань із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності здійснюється наразі за допомогою словника (ключові слова, автор, заголовок, рік видання, предметні рубрики, колектив).

Із метою формування повноцінного доступного ІРБ для забезпечення фахових потреб бібліотекарів мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України фахівці книгозбірень приймають рішення про кооперування роботи й обмін бібліографічними записами (БЗ) статей із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності з власних і таких, що бібліотеки отримують за передплатою, періодичних і продовжуваних видань (власні продовжувані видання мають ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – „Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського”, бібліотека Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – „Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство”, бібліотека імені академіка М. О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя – „Інформаційно-науковий вісник”).

Основні цілі обміну бібліографічними записами:

- спільне створення БЗ документів і поповнення баз даних „Періодика” та „Книги” електронних каталогів освітянських книгозбірень;
- сприяння якісному інформаційному забезпеченню користувачів бібліотек;
- модернізація управління бібліотечними ресурсами під час опрацювання документів;
- оперативне використання інформаційних ресурсів віддалених книгозбірень через Інтернет.

Очікувані результати:

- вільний та широкий доступ усіх категорій користувачів до бібліотечно-інформаційних ресурсів;
- скорочення економічних і фізичних витрат учасників кооперативних робіт на створення й підтримку ЕК завдяки одноразовому введенню бібліографічного

запису та його багаторазовому використанню всіма учасниками й користувачами;

- підвищення кваліфікації персоналу;
- обмін досвідом між учасниками проекту;
- підвищення ефективності та оперативності обслуговування;
- зростання рейтингу бібліотек.

Співпраця освітянських книгозбірень України щодо обміну електронними БЗ із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності реалізується на договірній некомерційній основі.

Кожна зі сторін здійснює аналітичний розпис статей відповідно до взаємно погоджених списків періодичних і продовжуваних видань.

Кількість документів, які опрацьовує бібліотека-учасниця, згідно з Договором, може бути нерівномірною. Це залежить від можливостей окремої книгозбірні.

Кожна зі сторін гарантує дотримання параметрів бібліографічних записів, запропонованих ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Обов'язковими полями БЗ у базі даних „Періодика” є:

- зміст періодичного видання (922),
- автор (700),
- назва, відомості, що стосуються назви (200),
- відомості про джерело, в якому опублікована стаття (463):
 - назва,
 - рік видання,
 - сторінки,
 - номер журналу,
- предметна рубрика (606),
- ключові слова (610),
- відомості про персоналію (600, 601),
- анотація (331), якщо назва статті не розкриває її зміст.

Порядок заповнення полів створюваних БЗ регламентується інструкціями „Правила заповнення полів в базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС «ІРБІС»)", „Правила заповнення полів у базі даних «Книги» електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС «ІРБІС»)", „Заповнення полів у базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського", в яких визначено перелік полів, необхідних для формування БЗ, розкрито зміст полів і підполів, наведено приклади їхнього заповнення.

Обмін БЗ здійснюють фахівці бібліотек, які створюють бібліографічні записи в електронному каталозі й зведених базах даних, або спеціально призначені співробітники відділів інформаційно-комунікаційних технологій, електронної обробки документів тощо.

Обов'язки працівників, які займаються обміном:

- експорт та імпорт БЗ;
- запозичення й відправка БЗ за допомогою FTP-серверу;
- здійснення глобального корегування БЗ;
- редагування БЗ.

Технологічний процес використання File Transport Protocol (FTP)-серверу, що застосовується для обміну БЗ із ЕК, створених на базі Системи автоматизації бібліотек „ІРБІС”, регламентується інструкцією „Обмін бібліографічними записами документів для створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на засадах кооперування”, яку розроблено фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як головний науково-методичний та координаційний центр мережі освітянських бібліотек МОН України й НАПН України, має право вимагати доопрацювання БЗ відповідно до інструкцій „Правила заповнення полів в базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС «ІРБІС»)” та „Правила заповнення полів у базі даних «Книги» електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС «ІРБІС»)”.

Докладно права й обов'язки книгозбірень-учасниць кооперативної діяльності регламентуються „Договором про спільну діяльність освітянських бібліотек України щодо обміну електронними бібліографічними записами”.

У кінцевому результаті координація та кооперація зусиль призведуть до формування повноцінного інтегрованого інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності на базі бібліотек мережі на чолі з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, удосконалення процесу опрацювання періодичних і продовжуваних видань із названої тематики, скорочення трудовитрат таких установ, поліпшення рівня задоволення інформаційних потреб користувачів за рахунок надання їм вільного й багатоаспектного доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів.

Рекомендації.

- Для покращення формування інформаційних ресурсів новими актуальними виданнями з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та

інформаційної діяльності книгозбірням мережі освітянських бібліотек МОН України й НАПН України необхідно внести зміни до власних тематико-типологічних планів комплектування.

- Спрямувати зусилля бібліотек на поповнення фонду електронними ресурсами.
- Активізувати кооперативну роботу зі створення інтегрованих ресурсів із бібліотекознавчих питань, зведених баз даних тощо.
- Налагодити взаємообмін повнотекстовими електронними ресурсами.
- Для отримання користувачами та співробітниками книгозбірень інформації про ІРБ рекомендуємо зробити на веб-сайтах бібліотек мережі посилання на ресурси, розміщені на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, зокрема на електронний каталог, рубрики „Кабінет бібліотекознавства”, „Підвищення кваліфікації та професійна самоосвіта”, „Публікації науковців”, „Бібліографічна продукція ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського”.
- Ширше використовувати можливості електронної доставки документів для отримання копій необхідних видань із фондів інших книгозбірень мережі, насамперед ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.
- Використовувати інформацію науково-допоміжного бібліографічного покажчика ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського „Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства” із серії „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” для замовлення копій потрібних документів.

**ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського
Протокол № 12
від „10” грудня 2009 р.
Голова Вченої ради
_____ П. І. Рогова

**ПОЛОЖЕННЯ
про фонд кабінету бібліотекознавства
відділу наукового і прикладного бібліотекознавства
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського**

1. Загальні положення

Фонд кабінету бібліотекознавства (КБ) Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – Бібліотека) як підфонд діючого фонду Бібліотеки – галузеве за змістом систематизоване зібрання друкованих, рукописних і електронних документів українською та іноземними мовами, переданих до КБ на довгострокове зберігання з метою оперативного забезпечення фахових інформаційних потреб користувачів кабінету бібліотекознавства.

Робота з фондом здійснюється згідно з чинним законодавством, нормативними актами України, що визначають розвиток науки, культури, освіти, бібліотечної справи, постановами та розпорядженнями Президії Національної академії педагогічних наук України, Правилами користування Бібліотекою, Положенням про фонд Бібліотеки, Тематико-типологічним планом комплектування Бібліотеки, а також цим Положенням.

Основним реєстраційним і технологічним документом, який містить відомості про фонд КБ, є паспорт фонду КБ.

2. Структура та зміст фонду

Структура фонду визначається його обсягом, галузевим та мовним складом, наявністю різних типів та видів документів, потребами диференційованого обслуговування користувачів¹.

Фонд КБ – спеціалізований; він є складовою діючого фонду Бібліотеки.

Фонд КБ умовно поділено на книжковий фонд видань до 1950 р. включно, книжковий фонд видань з 1951 р., фонд періодичних видань та фонд електронних видань.

Зміст фонду: документи з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства, інформаційної діяльності та суміжних галузей знань.

Типи видань, представлених у фонді: офіційні, наукові, довідкові, навчальні та навчально-методичні, нормативно-технічні, інформаційно-бібліографічні, науково-популярні, рекламні.

Види видань: книги, брошури, автореферати дисертацій, наочні посібники, електронні, рукописні документи, репродуковані видання, періодичні та видання, що продовжуються.

Мовний склад фонду: українська та іноземні мови (російська, білоруська та ін.).

3. Комплектування фонду

Комплектування фонду кабінету бібліотекознавства здійснюється відділом наукового комплектування фондів Бібліотеки відповідно до Тематико-типологічного плану (ТТПК) комплектування².

Фонд КБ комплектується вітчизняними та іноземними виданнями галузевого спрямування, що надходять до Бібліотеки за системою контрольного (обов'язкового) безоплатного фахового примірника, передплати, закупівлі через книготорговельну мережу, дарунків авторів, користувачів Бібліотеки, організацій, вітчизняного та міжнародного книгообміну.

На основі аналізу запитів і відмов на документи, вивчення тематичного й видового складу фонду КБ, бібліографічних посібників тощо здійснюється докомплектування фонду КБ.

4. Організація фонду

Організація бібліотечного фонду – це сукупність процесів і операцій зі створення умов для використання й довготривалого зберігання фонду: прийом, облік, бібліотечне

¹ Библиотечное дело : терминологический словарь / ГБЛ. – М. : Книга, 1986. – С. 144–145.

² Тематико-типологічний план комплектування Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : затв. Радою при директорів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського від 30. 06. 2005 р., протокол № 6. – К., 2005. – 23 с.

опрацювання документів, розподілення між підрозділами бібліотеки, розміщення та розставлення³.

Організація фонду КБ, як спеціалізованого фонду, передбачає, що видання, які закріплюють за КБ для довготривалого використання, і видання, що підлягають передачі або списанню з фонду КБ, передають за відповідними документами (актами прийому/передачі документів).

Видання, що надходять до фонду КБ, обліковують індивідуально й сумарно у відділі наукового комплектування Бібліотеки.

У КБ здійснюють сумарний облік фонду, організовують розставлення, зберігання та використання видань.

Документами обліку фонду КБ є Книга сумарного обліку та реєстраційна картотека періодичних видань.

Організація фонду КБ передбачає постійне зберігання рідкісних і цінних документів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності як наукового об'єкта, що становить національне надбання.

Документи, що вийшли друком до 1950 р., зберігають окремо в закритих шафах.

Електронні видання зберігають в окремих шафах.

З метою виявлення відповідності наявного фонду КБ обліковим документам, ступеня його збереження 1 раз на 5 років здійснюють його перевірку.

Зношені видання, що не мають історичної цінності й не підлягають реставрації, виключають (списують) із фонду КБ і здають до пункту прийому вторинної сировини.

5. Використання фонду

5.1. Використання фонду КБ визначається Правилами користування Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського⁴.

6. Інформація про фонд

6.1. Склад і зміст фонду КБ розкривається через довідково-пошуковий апарат:

- електронний каталог,
- карткові каталоги: центральний абетковий каталог документів українською та російською мовами, центральний систематичний каталог документів українською та російською мовами,

³ Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка. – М. : Пашков Дом, 2007. – С. 762.

⁴ Правила користування Державною науково-педагогічною бібліотекою України : затв. Радою при директорові ДНПБ України від 13.10.2010 р., протокол № 10. – К., 2010. – 16 с.

російською мовами, алфавітний і систематичний каталоги авторефератів, алфавітний, систематичний та топографічний каталоги КБ,

- систематичну картотеку статей.

6.2. Інформування про склад і зміст фонду КБ здійснюється за допомогою:

- усних заходів диференційованого (індивідуального, групового й масового) характеру: під час надання бібліографічних довідок, консультацій, проведення бесід, лекцій, екскурсій, занять тощо;
- видання бібліографічних покажчиків «Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства» із серії «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» та інших бібліографічних посібників;
- відображення відомостей про нові надходження до КБ на веб-порталі Бібліотеки;
- організації тематичних та виставок нових надходжень у традиційній та електронній формах, презентацій;
- виступів на міжнародних, всеукраїнських, обласних, міських науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах тощо;
- видання буклетів, путівників і пам'яток для користувачів;
- розповсюдження рекламної інформації в ЗМІ;
- використання комплексних форм і методів популяризації фонду КБ.

7. Управління фондом

7.1. Управління фондом бібліотеки – регулювання комплектування й організації фонду з метою оптимізації складу, обсягу та ефективності його використання відповідно до завдань бібліотеки й читацьких інтересів⁵. Управління фондом передбачає: планування та фінансування, його розвиток, відбір книг, комплектування/придбання, забезпечення доступу, використання, підтримання фонду, його оцінку, збереження, списування⁶.

7.2. Управління фондом КБ здійснюють відповідні структурні підрозділи Бібліотеки (відділ наукового комплектування фондів, відділ наукового опрацювання і каталогізації документів, відділ наукової організації та зберігання фондів, відділ наукового і прикладного бібліотекознавства, фінансовий відділ), наглядові та дорадчі органи Бібліотеки згідно з вимогами про функціонування й розвиток фонду Бібліотеки.

7.3. Функції КБ в управлінні фондом:

- вивчення та врахування інформаційних потреб користувачів КБ;
- аналіз відмов на документи;
- моніторинг надходжень видань до КБ;

⁵ Библиотечное дело : терминологический словарь / ГБЛ. – М. : Книга, 1986. – С. 153.

⁶ Стрішенець Н. Від управління фондом до управління знаннями / Н. Стрішенець // Бібл. вісн. – 2009. – № 2. – С. 20.

- виявлення прогалин та докомплектування фонду КБ.

7.4. Управління фондом КБ забезпечує:

- удосконалення його структури;
- раціональну організацію розміщення фонду для оперативного й повного інформаційного обслуговування користувачів;
- зберігання фонду відповідно до нормативних вимог зберігання документів у фондах бібліотек і раціональних режимів використання фондів.

ШАНОВНІ КОРИСТУВАЧІ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО!

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) здійснює фундаментальне наукове дослідження „Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського” (2006 – 2010 рр.) (науковий керівник – канд. іст. наук, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського П. І. Рогова), у рамках якого розробляються теоретичні, методологічні та технологічні засади формування інформаційного ресурсу з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності відповідно до змінюваних інформаційних потреб суспільства на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Для реалізації поставлених завдань бібліотекою виконується комплекс заходів, одними із яких є збирання та аналіз відомостей про інформаційні потреби користувачів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у виданнях вищезазначеної тематики.

2007 року бібліотека провела перше анкетування користувачів у даній НДР. Для з'ясування того, наскільки вдосконалилося інформаційне забезпечення її користувачів – науковців і практиків бібліотечної галузі України – і з метою виявлення прогалин у формуванні інформаційного ресурсу з вищезначених питань, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського вдруге проводить опитування.

Просимо Вас відповісти на питання анкети. Оберіть із запропонованих варіантів відповідей ті, які найбільш підходять для Вас і зробіть відповідні позначки . У разі відсутності прийняттого варіанту, сформулюйте власну відповідь.

А Н К Е Т А

для дослідження інформаційних потреб
користувачів із питань бібліотекознавства,
бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності
на базі фонду
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського

I. Відомості про респондента:

1.1. Місце роботи / навчання _____

1. 2. Освіта:

- середня
- середня спеціальна (бібліотечна)
- середня спеціальна (педагогічна)
- вища (бібліотечна)
- вища (педагогічна); аспірантура (*потрібне – підкреслити*)
- післядипломна освіта

1. 3. Науковий ступінь

- кандидат наук

- доктор наук

1.4. Стаж за фахом, років (підкресліть):

0–3; 4–8; 9–15; 16–25; 26–40; понад 40 р.

1.5. Характер діяльності

- наукова
- практична
- управлінська
- викладацька
- навчальна

II. Інформаційні потреби користувача ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

2.1. До документів якої тематики в галузі бібліотекознавства Ви звертаєтесь у своїй роботі?

- теорія бібліотечної справи
- історія бібліотечної справи
- організація наукової та науково-дослідної роботи з бібліотекознавства
- інновації в галузі бібліотечної діяльності
- комп'ютеризація бібліотечної справи
- стандарти в галузі бібліотечної справи
- соціологічні дослідження в бібліотекознавстві
- бібліотечна статистика
- бібліотечний маркетинг
- менеджмент у бібліотечній справі
- бібліотечна освіта
- з'їзди, конгреси, конференції з питань бібліотечної справи
- реклама діяльності бібліотек. Паблік рілейшнз
- бібліотечне законодавство
- фінансування бібліотек. Гранти
- бібліотечні приміщення. Обладнання бібліотек. Дизайн
- Професія бібліотекаря. Кадри
- обслуговування користувачів. МБА, ЕДД
- методична діяльність бібліотек
- формування бібліотечних фондів
- каталогізація. Бібліотечні каталоги і картотеки
- класифікування й індексування. Класифікаційні системи
- довідково-бібліографічна робота
- читання
- інше _____

2.2. До документів якої тематики в галузі бібліографознавства Ви звертаєтесь у своїй роботі?

- теорія бібліографії
- історія бібліографії
- стандарти в галузі бібліографічної діяльності
- організація й методика бібліографування
- анотування, реферування
- окремі види бібліографії
- інше _____

2.3. До документів якої тематики в галузі документознавства й книгознавства Ви звертаєтесь у своїй роботі?

- теорія книги, документа
- історія документа
- історія книги та друкарства
- документологія
- документостворення
- документообіг

- класифікація документів
- видавнича справа
- статистика друку
- економіка книги
- видавниче й авторське право
- книжкова торгівля
- мистецтво книги, оформлення книги
- поліграфічна справа
- спеціалізовані книжкові виставки
- інше _____

2.4. До документів якої тематики в галузі інформаційної діяльності Ви звертаєтесь у своїй роботі?

- науково-інформаційна діяльність
- інформаційний пошук
- стандартизація в галузі інформаційної діяльності
- інформаційні потреби споживачів інформації
- інформаційна культура
- інше _____

2.5. Укажіть у порядку першочерговості, якою інформацією ви найчастіше користуєтесь у своїй професійній діяльності:

- повнотекстовою
- бібліографічною
- реферативною
- фактографічною
- іншою _____

2.6. Скільки часу (у середньому) Ви витрачаєте на пошук потрібної Вам інформації з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної діяльності?

2.7. Назвіть теми (проблеми), з яких Вам бракує інформації в ДНПБ України ім. _____ В. _____ О. _____ Сухомлинського

2.8. У виданнях яких років випуску з фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського Ви відчуваєте найбільшу потребу?

- До 1917 р.
- 1917–1945
- 1946–1991
- 1992–2000
- 2001–2009

2.9. Позначте необхідні для Вашої роботи типи та види документів із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності. Оцініть їхню доступність для Вас за 3-бальною системою (3 – найбільш доступний, 2 – доступний, 1 – найменш доступний):

- офіційні видання (закони, укази, постанови)
- наукові видання:
 - збірники наукових статей
 - монографії
 - матеріали конференцій, з'їздів, семінарів
 - наукові рекомендації

- інші (назвіть) _____
- довідкові видання
- навчальні та навчально-методичні матеріали
- інформаційно-бібліографічні (інформаційні, бібліографічні, реферативні, оглядові)
- спеціальні види науково-технічних документів (стандарти, інструкції тощо)
- науково-популярні видання
- періодичні видання
- рекламні видання
- неопубліковані видання (дисертації, депоновані рукописи, звіти про НДР)
- автореферати дисертацій
- аудіовізуальні документи
- електронні документи

2.10. За якими джерелами Ви одержуєте відомості про інформаційні ресурси ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства та інформаційної діяльності?

- бібліотечні карткові каталоги
- систематичні картотеки статей
- тематичні картотеки статей
- електронний каталог ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- бази даних на CD-R та on-line
- Інтернет
- веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- бібліографічні посібники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського якщо використовуєте, назвіть які _____
- _____
- _____
- _____
- якщо не використовуєте, назвіть чому _____
- _____

- періодичні видання
- книжкові виставки
- бібліографічні огляди в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- реклама про ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- списки нових надходжень документів
- конференції, семінари, наради
- рекомендації колег
- інше (назвіть) _____

2.11. Які джерела вторинної інформації з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства Ви найчастіше використовуєте у своїй науковій та прикладній діяльності?

- Український реферативний журнал „Джерело”
- „Літопис книг”
- „Літопис журнальних статей”
- „Літопис газетних статей”
- „Літопис авторефератів дисертацій”
- „Бібліотекознавство і бібліографія України”
- „Библиотечное дело и библиография”
- „Нові видання України”
- бібліографічні посібники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- прикнижкова, пристатейна бібліографія
- інші (назвіть) _____

2.12. Які фахові періодичні видання з фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського є найкориснішими у Вашій діяльності?

- „Архіви України”
- „Библиография”
- „Библиосфера”
- „Библиотека”
- „Библиотека в школе”
- „Библиотека в эпоху перемен”
- „Библиотека и закон”
- „Библиотеки учебных заведений”
- „Библиотековедение”
- „Библиотечное дело”
- „Бібліотека”: бюлетень УБА
- „Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія”
- „Бібліотечна планета”
- „Бібліотечний вісник”
- „Бібліотечний форум України”
- „Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии”
- „Вісник Книжкової палати”
- „Друг читача”
- „Информационные ресурсы России”
- „Книжковый клуб плюс”
- „Медиатека и мир”
- „Мир библиографии”
- „Научные и технические библиотеки”
- „Независимый библиотечный адвокат”
- „Новая библиотека”
- „Новости Международной федерации библиотечных ассоциаций и учреждений”
- „Світ дитячих бібліотек”
- „Университетская книга”
- „Читаем, учимся, играем”
- „Шкільна бібліотека”
- „Шкільна бібліотека плюс”
- „Школьная библиотека”

2.13. Назвіть необхідні для Вашої діяльності періодичні видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства та інформаційної діяльності, відсутні у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського: _____

2.14. Назвіть книжкові видання бібліотекознавчої тематики останніх 2-3 років із фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, що зацікавили Вас і були використані в професійній діяльності:

1. _____
2. _____
3. _____

2.15. Назвіть книжкові видання бібліотекознавчої тематики останніх 2-3 років, що зацікавили Вас, але були відсутні у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського: _____

2.16. Фондами яких бібліотек Ви користуєтесь для задоволення своїх інформаційних потреб із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності?

фондами ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

фондами інших бібліотек (*назвіть, яких саме*):

2.17. Які зміни, на Ваш погляд, відбулись у формуванні інформаційного ресурсу з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського за останні 3 роки ?

Якість, повнота фондів:

поліпшилася;

не змінилася;

погіршилася

2.18. Чи влаштовує Вас режим роботи кабінету бібліотекознавства?

так

ні

2.19. Ваші побажання щодо вдосконалення комплектування фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства й інформаційної діяльності

Дякуємо за відповіді й бажаємо творчих успіхів!

**Періодичні та продовжувані видання з бібліотекознавства,
бібліографознавства, книгознавства, документознавства й інформаційної
діяльності**

Видання, наявні в фонді ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, позначені астериском (*)

- * “Архіви України” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=ay
- * “Библиография” <http://www.bookchamber.ru/content/bibliomag/bibliomag.html>
- * „Библиосфера” <http://elibrary.ru/contents.asp?issueid=290717>
- * „Библиотека”
- * „Библиотека в школе” <http://lib.1september.ru/>
- * „Библиотека в эпоху перемен” http://infoculture.rsl.ru/NIKLib/althome/_sitenav/root_frm.htm
- * „Библиотека и закон”
- „Библиотеки за рубежом” <http://archive.libfl.ru/win/nzb.html> ,
<http://www.libfl.ru/about/dept/librarianship/edition1.php>
- * „Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: Научно-практический и теоретический сборник” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=bnan
- * „Библиотеки учебных заведений” <http://www.lib-journal.ru/magazine.html>
- * „Библиотекведение” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s33/d93>
- * “Библиотечная газета”
- „Библиотечная палитра”
http://www.childbook.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=794&Itemid=173
- * „Библиотечная столица”
- * „Библиотечное дело” <http://www.bibliograf.ru/>
- * „Библиотечное дело XXI век” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s231/d979/>
- „Библиотечный вестник” <http://elibrary.ru/issues.asp?id=25600>
- „Бібліологічні вісті” (1923–1930) <http://elib.nplu.org/object.html?id=1229>
- * „Бібліоновини” <http://bibliomist.org/ua/resursi/informatsijnij-visnik>
- „Бібліосвіт” http://www.4uth.gov.ua/library_science/bibliosvit/index.htm
- * „БібліоТека”: бюлетень УБА <http://www.ula.org.ua/index.php?id=42>

„Бібліотека в освітньому просторі” http://library.tup.km.ua/about_library/metodob/byuleten.htm

„Бібліотека професійно-технічного навчального закладу” : веб-журнал

<https://proftekhosvita.org.ua/uk/resources/category/veb-zhurnal-bbloteka-profesjno-tehnchnogo-navchalnogo-zakladu/?page=3>

* „Бібліотекар України”

* „Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=bdi

* „Бібліотекознавство і бібліографія України” <http://nplu.org/article.php?id=44>

* „Бібліотечна планета” <http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&pg=1172>;

* „Бібліотечний вісник” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=bv

* „Бібліотечний форум України” <http://www.idea.com.ua/covers.php> ;

<http://www.idea.com.ua/bibforum/>

„Бібліофокус” <http://library.lp.edu.ua/bibliofocus>

„Большая библиотека” http://book.uraic.ru/chitaem_vmeste/bb

„Вестник архивиста” <http://www.vestarchive.ru/>

* „Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s232/d992/>

„Вестник Московского государственного университета культуры и искусств”

<http://elibrary.ru/issues.asp?id=8368>

„Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств”

<http://www.chgaki.ru/index.php?menu=14>

„Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

* „Вісник Книжкової палати” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=vkp

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=vkp

„Вісник Львівського університету. Сер. Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології” http://library.lnu.edu.ua/bibl/index.php?option=com_content&view=article&id=84:2008-10-14-12-18-56&catid=54:2008-10-14-12-09-48&Itemid=133

* „Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Бібліотекознавство.

Бібліографознавство. Книгознавство” <http://vislib.onu.edu.ua/index.php/main>

* „Вісник Харківської державної академії культури” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9670200

„Вузовские библиотеки Западной Сибири. Опыт работы”
http://www.lib.tsu.ru/index_about.php?id=149

„Детская библиотека” <http://www.mi.ru/~rdbt97/public.html>

* „Друг читача” <http://vsiknygy.net.ua/>

* „Друкарство”

* „Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=lnnbyivs

„Информационное общество” <http://www.infosoc.iis.ru/>

„Информационные войны” <http://elibrary.ru/issues.asp?id=27792>

* „Информационные ресурсы России” http://www.aselibrary.ru/digital_resources/journal/irr/

„Информационный бюллетень РБА” <http://www.rba.ru/content/resources/bulletin/index.php>

„Информационный бюллетень РНТБ” <http://www.rlst.org.by/izdania.html>

„Інформаційне суспільство” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=is

„Кваліологія книги” http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Kk

„Книга в пространстве культуры” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s233/d1010>

* „Книжковий клуб плюс”

„Книжковий огляд” <http://www.web-standart.net/magaz.php?sid=6>

„Книжная индустрия”
http://bookind.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=12&Itemid=7

„Книжное дело” <http://www.knigdelo.ru/>

„Курьер печати” <http://www.jur-jur.ru/journals/jur215/notice1.html>

* „Мир библиографии”

* „Медиатека и мир” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/mediatheque/info>

„Молодые в библиотечном деле” <http://www.library.ru/1/education/journal/>

- * „Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського” http://www.dnrb.gov.ua/research_activity/personal_lib_products/
- * „Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=npkpnuiobk ; http://library.kpnu.edu.ua/view_cat.php?id=94
- * „Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=npnbuimviv
- „Научная периодика: проблемы и решения” <http://www.nppir.ru>
- „Научно-техническая информация”. Серия 1, Серия 2
- * „Научные и технические библиотеки” <http://www.gpntb.ru/ntb/>
- Також: 1996–2002 <http://www.gpntb.ru/win/ntb/>
- 2003–2011 <http://elib.gpntb.ru/>
- * „Независимый библиотечный адвокат”
- * „Новая библиотека”
- * „Новости Международной федерации библиотечных ассоциаций и учреждений” <http://www.rsl.ru/ru/s3/s17/s348/d1317/>
- „Отечественные архивы” <http://www.rusarchives.ru/publication/otecharh/index.shtml>
- „Переплет: журнал о детской литературе” <http://vpereplete.org/>
- „Петербургская библиотечная школа” http://www.rasl.ru/e_editions/Pbshkola.php
- * „Поліграфіст”
- „Про книги” <http://www.aboutbooks.ru/jornal>
- * „Рукописна та книжкова спадщина України” http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=RKSU&P21DBN=RKSU&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=
- * „Світ дитячих бібліотек” <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5073>
- * „Современная библиотека” <http://sb.litera-ml.ru/>
- „Студії з архівної справи та документознавства” <http://undiasd.archives.gov.ua/index.php?m=21#Stud>
- „Теория и практика каталогизации и поиска библиотечных ресурсов” : электрон. журн. <http://www.nilc.ru/journal/>
- „Теория и практика общественно-научной информации” <http://elibrary.ru/issues.asp?id=2452>

- * „Университетская книга” <http://www.unkniga.ru/bibliogeografy.html>
- * „Читаем, учимся, играем”
- * „Шкільна бібліотека” <http://www.osvita.biz/index.php?page=2&pubid=6>
- * „Шкільна бібліотека плюс”
- * „Шкільний бібліотекар” <http://journal.osnova.com.ua/free-articles/>
- „Шкільний бібліотечно-інформаційний центр” <http://libcenter.com/>
- * „Школьная библиотека” <http://rusla.ru/rsba/association/izdaniya/journali/print.php>
- „Школьная библиотека: сегодня и завтра” <http://www.bibliomir.com/>
- „Электронные библиотеки” <http://www.elbib.ru/index.phtml?page=elbib/rus/journal>
- „Электронные ресурсы в библиотеках” <http://www.eril.ru/magazine/archive/>
- „Academia”
- „American Libraries”
- „Ariadne” <http://www.ariadne.ac.uk/>
- „Chinese Librarianship: an international electronic journal”
- „College & Research Libraries” <http://www.ala.org/acrl/>
- „Computers in Libraries”
- „Library Journal” <http://lj.libraryjournal.com/>
- „Library Connect”
- „D-Lib Magazine” <http://www.dlib.org/>
- „E-JASL: The Electronic Journal of Academic and Special Librarianship”
<http://southernlibrarianship.icaap.org/>
- „Journal of Digital Information” <http://journals.tdl.org/jodi/index.php/jodi>
- „IFLA Journal” <http://archive.ifla.org/V/iflaj/index.htm>
- „Information Research” <http://www.informationr.net/ir/>
- „Information Today” <http://www.infotoday.com/IT/default.asp>
- „Issues in Science and Technology Librarianship” <http://www.istl.org/>
- „Library Connect”
- „Library Philosophy and Practice” <http://www.webpages.uidaho.edu/~mbolin/lpp.htm>
- „Library Resources & Technical Services” (анотації статей) <http://www.ala.org/alcts/resources/lrts/>
- „Progressive Librarian” <http://libr.org/>
- „Reference & User Services Quarterly” <http://rusa.metapress.com/home/main.mpx>
- „The Australian Library Journal”
- „World libraries” <http://www.worlib.org/>

Вітчизняні та зарубіжні бібліографічні й реферативні бази даних із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності у вільному доступі

- **Реферативна база даних „Україніка наукова”** – <http://www.nbu.gov.ua/node/512>
(рік започаткування – 1998. Призначення: формування національних реферативних ресурсів; підготовка до друку галузевих серій Українського реферативного журналу „Джерело”; забезпечення вільного доступу до інформації про результати наукової діяльності вітчизняних учених і фахівців; активізація входження України до міжнародної системи наукових електронних комунікацій. Проблематика: природничі, технічні, суспільні, гуманітарні, медичні науки. Основні виконавці: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, Національна наукова медична бібліотека України. Пошук інформації з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності можна вести за галуззю знань (рубрика „Культура. Наука. Освіта”), за автором, назвою, ключовими словами, видом і роком видання).
- **Бібліотекарям - Реферативна інформація** – база даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_lib/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=
- **Галузева реферативна база** – база даних Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського – <http://194.44.12.98:1025/gsd1?site=localhost&a=p&p=about&c=galuzeva&l=ru&w=utf-8> та http://194.44.12.98/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=DB7&P21DBN=DB7&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=
- **Каталог ресурсів Інформкультури** (Науково-інформаційного центру з культури та мистецтва (РФ)) – http://infoculture.rsl.ru/NIKLib/alhthome/_sitenav/root_frm.htm (до уваги користувачів представлено поновлювану щомісяця реферативно-

бібліографічну інформацію з культури та мистецтва, зокрема бібліотечної справи й бібліографії, за останні п'ять років (понад 70 тис. описів документів). Основними партнерами НІЦ Інформкультура з наповнення Каталогу ресурсів є: Наукова музична бібліотека ім. С. І. Танєєва Московської державної консерваторії (музика), Всеросійська державна бібліотека іноземної літератури (іноземна бібліотечна справа й бібліографія), Служби інформації з питань культури та мистецтва регіональних бібліотек Російської Федерації. Стрижнем Каталогу є 6-рівневий Рубрикатор із культури й мистецтва (понад 1200 рубрик), засоби навігації інформаційними ресурсами згідно з Рубрикатором та опціональні засоби відбору й управління видачею документів за будь-якою рубрикою). Крім відбору матеріалів за галузевим Рубрикатором, надано можливість повнотекстового пошуку по всьому масиву каталогу, починаючи з 2001 року, із 70 країн 30 мовами, переважно російською (~78 %) та англійською (~11 %) мовами.

- **База даних „Бібліотечна справа” ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського** – http://194.44.12.98/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=DB8&P21DBN=DB8&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=
- **База даних „Періодика” ДНІБ України ім. В. О. Сухомлинського** - http://194.44.12.98/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=LIPER&P21DBN=LIPER&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=
- **Бібліографи презентують - Професійні бібліографічні посібники** – сторінка „Бібліотечному фахівцю” на порталі Національної парламентської бібліотеки - <http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&pg=2250>
- **Книгоиздание военных лет** - <http://1945.bookchamber.ru/searchForm.htm> (база даних Російської книжкової палати містить бібліографічні описи книжок і брошур, випущених у СРСР у 1939–1945 рр. та зареєстрованих у державному бібліографічному покажчику "Книжная летопись", який видавався в ті роки Всесоюзнаю книжковою палатою. Загальна кількість записів у базі даних - понад 140 тисяч. Усі записи надають короткі відомості про зміст і тематику видання. Можливий пошук за автором, елементами заголовка, видавництвом, серією, форматом, ISBN, роком видання).
- **Рукописные памятники Древней Руси** – <http://www.lrc-lib.ru/> (електронний архів давньоруських матеріалів із фондів бібліотек, музеїв, архівів та приватних колекцій. Він містить російські берестяні грамоти, руські літописи,

рукописні книги. Некомерційне Партнерство «Рукописные памятники Древней Руси» створено юридичними особами: Інститутом російської мови ім. В. В. Виноградова РАН, видавництвом «Языки славянских культур» і кількома фізичними особами. Головна мета проекту – зібрати повний електронний архів давньоруських матеріалів та представити його у відкритому доступі в веб-середовищі).

- **LISA: Library and Information Science Abstracts** - <http://search.proquest.com/> (реферативно-бібліографічна база статей із бібліотечної справи й інформатики на платформі CSA (Cambridge Scientific Abstracts). Хронологічне охоплення – з 1969 р. і донині).

**Повнотекстові ресурси з питань бібліотекознавства,
бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної
діяльності у вільному доступі.**

- **Культура України** – проект Національної парламентської бібліотеки України. Затверджено наказом Міністерства культури України від 29 листопада 2011 р. № 1094/0/16-1. Фонд ЕБ складається з чотирьох колекцій: 1. Культурологія, 2. Мистецтво, 3. Етнографія, 4. Заклади культури (рубрики „Бібліотеки”, „Бібліотекознавство”, „Бібліографознавство”, „Історія бібліотечної справи”, „Організація бібліотечної роботи”, „Науково-дослідна робота”, „Науково-методична робота” та ін.) – <http://elib.nplu.org/catalogue.html?catalogue=a>
- **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.**
Рубрика „Культура. Бібліотекознавство” – http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21All=<>PS%3ДБІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО<>&S21FMT=fullwebr&Z21ID=
Відділ бібліотечних зібрань та історичних колекцій: Електронний архів науково-довідкових видань – http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=FCTG&P21DBN=FCTG&S21All=<>DPT=НБУВ. Відділ бібліотечних зібрань та історичних колекцій<>&S21FMT=fullwebr&Z21ID=&S21SRW=god&S21SRD=DOWN
- **Бібліотекарям - Автореферати дисертацій** – база даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_lib/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=
- **Колекції електронної бібліотеки ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського** – http://194.44.12.98/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&C21COM=F&I21DBN=ELIBR&P21DBN=ELIBR&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=
- **Нормативно-правова база України щодо діяльності бібліотек** (рубрика „Науково-методична діяльність” на веб-порталі ДНПБ України

- ім. В. О. Сухомлинського) -
http://www.dnpb.gov.ua/methodological/official_documents/
- **Підвищення кваліфікації та професійна самоосвіта** (рубрика „Науково-методична діяльність” на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) –
http://www.dnpb.gov.ua/methodological/advanced_training/
 - **Інформаційно-бібліографічний ресурс „Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу”** –
http://www.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/exelent_pedagog/?PHPSESSID=c1be77927bf02bd85fd21113ca8ac278
 - **„Видання. Плани. Звіти”** (сайт Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка) – <http://korolenko.kharkov.com/metod/index.php?id=6>
 - **Рекомендаційні покажчики літератури, бесіди про книги, інформаційні списки для організаторів дитячого читання** (видання Національної бібліотеки України для дітей) – <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=3835>
 - **Сторінка методиста** (видання Національної бібліотеки України для дітей) – <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=3833>
 - **Електронна бібліотека „Научное Наследие России”** розділ „Библиотечное дело. Библиотекведение” – <http://www.e-heritage.ru/unicollections/list.html?id=42033902>
 - **Електронна бібліотека Російської Державної бібліотеки** (частково вільний доступ) – <http://elibrary.rsl.ru/>
 - **Регистр полнотекстовых и справочных ресурсов Интернет** класифікаційний індекс – [01.91] Библиотечно-информационная деятельность – http://dc.rsl.ru/Scripts/DcEntry.cgi/b?ini=dc_ru_bib.ini#A_01.91
 - **Видання бібліотек Росії, що працюють із молоддю** – <http://vmo.rgub.ru/editions/index.php>
 - **Social Science Information Gateway. SOSIG** каталогізує інформацію з суспільних наук, зокрема з бібліографознавства й бібліотекознавства, що знаходиться в Інтернеті. Проект є постійно поповнюваним метаресурсом. Джерелом даних є офіційно та неофіційно опубліковані документи. Для опису об'єктів використовуються поля: TITLE, DESCRIPTION, KEYWORDS, COUNTRY, LANGUAGE. Мова – англійська. Протокол теледоступа – http.

Доступ до бази безплатний і цілодобовий.
<http://www.ariadne.ac.uk/> .

Література

1. **Богданов, Г.** Інформаційні потреби користувачів Ресурсного центру НПБ України для бібліотекарів та рівень їхнього задоволення / Г. Богданов, О. Білозерська // Бібл. планета. – 2001. – № 1. – С. 17–18.
2. **Бокан, М. Г.** Профессиональная литература – создатели и потребители / М. Г. Бокан // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – № 4. – С. 83–85.
3. **Вараксіна, Н. В.** Концепція науково-педагогічної електронної бібліотеки Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / Н. В. Вараксіна ; [наук. ред. Рогова П. І.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К. : [б. в.], 2013. – 65 с. – Рукопис.
4. **Доукомплектування фондів** бібліотек освітянської мережі МОН України та НАПН України : метод. рек. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. Н. С. Плужнікова ; наук. ред. І. Г. Лобановська]. – Київ : [б. в.], 2010. – 24с. – Бібліогр.: с. 22–24.
Те саме: [Електронний ресурс] // Збірник нормативно-інструктивних документів з питань формування всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2010. – С. 146–152. – Режим доступу: http://www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/zbirnyk_2_Normativno-instrukt_dok.pdf. – Назва з екрана.
5. **Електронні книжки** та електронні читанки (рідери) в бібліотеці: з чого почати? / Укр. бібл. асоц., Нац. парлам. б-ка України, Наук. б-ка Нац. ун-ту „Києво-Могилян. акад.” ; [уклад.: В. С. Пашкова, Т. О. Ярошенко ; відп. за вип. Я. Є. Сошинська]. – Київ : Самміт-Книга, 2013. – 63, [1] с. – Бібліогр.: с. 44–46.
6. **Інформаційні ресурси** : словник законодавчої та стандартизованої термінології / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: П. І. Рогова, Я. О. Чепуренко, С. М. Зозуля, І. Г. Лобановська ; наук. ред. П. І. Рогова ; літ. ред.: С. М. Зозуля, І. П. Білоцерківець]. – Київ : Нілан-ЛТД, 2012. – 283 с.
Те саме: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnpb.gov.ua/datas/upload/files/522952267.pdf>.
7. **Капустіна, Н.** З історії створення відділу бібліотекознавства Харківської громадської бібліотеки : (до 100-річчя першого від. бібліотекознавства в Україні) / Н. Капустіна // Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 7. – С. 40–42. – Бібліогр.: 12 назв.
8. **Ключевые проблемы** развития коллекций электронных ресурсов: руководство для библиотек [Електронний ресурс] = Key issues for e-resource collection development: a guide

for libraries / Шэрон Джонсон в соавт. с Оле Гуннаром Эвенсенем, Джулией Гельфанд [и др.] ; ред.: Жером Фронти [и др.] ; [пер. с англ. яз. Наталии Литвиновой] ; Междунар. федерация библ. ассоциаций и учреждений, секция по комплектованию и развитию коллекций, Рос. библ. ассоц. – Санкт-Петербург : Российская национальная библиотека, 2012. – 52 с. – Режим доступа: http://www.rba.ru/content/resources/books/doc/2012_4.pdf, вільний. – Назва з екрана.

9. **Комплектування фонду**, бібліографічний опис, аналіз документів : терміни та визначення : ДСТУ 2394-94. – Чинний від 1995–01–01. – Київ : Держстандарт України, [1994]. – 89 с. – (Державний стандарт України).
10. **Концепція створення** інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / [Рогова П. І., Артемов Ю. І., Вараксіна Н. В., Лобановська І. Г. ; наук. ред. Рогова П. І.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : [ТОВ «Нілан-ЛТД»], 2013. – 20 с.
11. **Корниенко, В. А.** Система підвищення кваліфікації в допомогу самообразованню персоналу / В. А. Корниенко // Науч. и техн. б-ки. – 2008. – № 7. – С. 72–80. – Библиогр.: 14 назв.
12. **Косяк, С.** Організація роботи читального залу бібліотекознавчої літератури НБУВ у контексті підвищення фахового рівня бібліотечних працівників / С. Косяк // Український бібліотекар: минуле, сучасне, майбутнє : постановка та дослідж. пробл. : матеріали наук. конф. / Нац. парлам. б-ка України. – К. : [Б. в.], 2000. – С. 47–54.
13. **Майсенович, О. А.** Общая методика формирования библиографических баз данных [Електронний ресурс] / О. А. Майсенович // Информ. бюл. / РНТБ Беларуси. – 2009. – № 2. – Режим доступа: <http://rlst.org.by/izdania/ib209/369.html>, вільний. – Назва з екрана.
14. **Майстрович, Т. В.** Электронный документ в библиотеке : науч.-метод. пособие / Татьяна Викторовна Майстрович. – Москва : Либерей-Бибинформ, 2007. – 14 с. – (Серия "Библиотекарь и время. XXI век").
15. **Масловская, С. Н.** Специализированный фонд для библиотекарей: проблемы формирования и использования / С. Н. Масловская // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии. – 2005. – № 3. – С. 66–70.
16. **Масловська, С. М.** Бібліотекознавчий ресурс НБУВ як основа для збагачення професійних знань фахівців бібліотечно-інформаційної галузі / С. М. Масловська // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–26 трав. 2004 р. / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – К. : [б. в.], 2004. – С. 100–104.

17. **Масловська, С.** Інформаційне забезпечення бібліотечних працівників / С. Масловська // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НБУВ. – К., 2004. – Вип. 12. – С. 130–143.
18. **Масловська, С.** Професійне читання бібліотечних працівників: проблеми інформаційного забезпечення / С. Масловська // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НБУВ. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 284–296. – Бібліогр.: 2 назви.
19. **Немировский, Е. Л.** Книговедение / Е. Л. Немировский // Библ. энцикл. / Рос. гос. б-ка ; [редкол.: гл. ред. Ю. А. Гриханов; чл. редкол.: М. И. Акилина, Б. Н. Бачалдин, Ф. С. Воройский и др.]. – Москва : Пашков Дом, 2007. – 1299 с.
20. **Організація фонду електронних документів : метод. рек. : (проект) // Бібл. планета. – 2003. – № 3. – С. 6–7.**
21. **Петрова, Т. А.** Библиотечный фонд : учеб.-метод. пособие / Татьяна Анатольевна Петрова. – Москва : Либерей-Библинформ, 2007. – 192 с. – („Библиотекарь и время. XXI век” / [отв. ред. сер. О. Р. Бородин] ; № 58).
22. **Рогова, П. І.** Модель всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (описова) / П. І. Рогова, Н. В. Варахсіна ; [наук. ред. П. І. Рогова] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К. : Нілан-ЛТД, 2010. – 79 с.
23. **Рубан, А. І.** Дослідження інформаційних потреб користувачів: з досвіду роботи Кабінету бібліотекознавства Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського / А. І. Рубан // Українське бібліотекознавство в історичному вимірі: до 140-річчя від дня народження Л. Б. Хавкіної : (за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105 річниці від. бібліотекознавства) / Держ. закл. «Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка» ; уклад. О. П. Куніч. – Харків : Фоліо, 2011. – С. 59–69.
24. **Рубан, А. І.** Кабінет бібліотекознавства Державної науково-педагогічної бібліотеки України та його фонд видань кінця XIX – першої половини XX ст. / А. Рубан // Бібл. планета. – 2002. – № 1. – С. 21–23.
25. **Самчук, Л. І.** Кооперативна діяльність освітянських бібліотек України з формування електронних каталогів / Л. І. Самчук // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського. – К. : Пед. думка, 2010. – Вип. 2. – С. 140–141.
26. **Справочник библиотекаря** / [науч. ред.: А. Н. Ванеев, В. А. Минкина]. – Изд. 2-е, испр. и доп. – СПб. : Профессия, 2004. – 439 с.
27. **Столяров, Ю. Н.** Библиотечный фонд : [учебник] / Юрий Николаевич Столяров. – М. : Кн. палата, 1991. – 271 с.
28. **Такниашвили, Г. Р.** Кабинету бібліотекознавства Грузії – 80 лет / Г. Р. Такниашвили // Вестн. Библ. Ассамблеи Евразии. – 2012. – № 1. – С. 83–84.

29. **Тематико-типологічний** план комплектування Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського // Збірник нормативно-інструктивних документів з питань формування всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. Мацібора Н. Г. та ін. ; наук. ред. Рогова П. І. ; літ. ред. Білоцерківець І. П.]. – Київ : [Б. в.], 2010. – С. 127–142.
30. **Терешин, В. И.** Библиотечный фонд / В. И. Терешин. – Изд. второе, испр. и доп. – М. : Профиздат, 2000. – 176 с. – (Современная библиотека).
31. **Тихонова, Н. О.** Расчет необходимого объема средств на текущее комплектование [Электронный ресурс] / Н. О. Тихонова ; Рос. нац. б-ка, Науч.-исследоват. отд. библиотечных фондов. – Режим доступа: http://www.nlr.ru/nlr/div/niobf/consult/f_1.html, вільний. – Назва з екрана.
32. **Трубайчук, О.** 35 років на службі бібліотечної майстерності / О. Трубайчук // Український бібліотекар: минуле, сучасне, майбутнє : постановка та дослідж. пробл. : матеріали наук. конф. / Нац. парлам. б-ка України. – К. : [Б. в.], 2000. – С. 55–58.
33. **Хайцева, Л. Б.** Библиотека для библиотекарей : к истории создания Отд. лит. по библиотековедению и библиографоведению Рос. гос. б-ки) / Л. Б. Хайцева // Вестн. Библиотечной Ассамблеи Евразии. – 2002. – № 2. – С. 56–60.
34. **Хайцева, Л. Б.** Профильное обслуживание специалистов библиотечной сферы в электронной среде / Л. Б. Хайцева // Новая б-ка. – 2005. – № 4. – С. 24–25.
35. **Хайцева, Л. Б.** Электронные ресурсы и их использование специалистами библиотечной сферы / Л. Б. Хайцева // Науч. и техн. б-ки. – 2006. – № 3. – С. 21–26.
36. **Швецова-Водка, Г. М.** Документознаводство : слов.-довідник термінів і понять : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2012. – 319 с.